

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om nadere vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 1 november 2011 betreffende de uitvoering van de motie van de leden Klaver en De Rouwe inzake de bijverdiengrens¹ en het verslag van het schriftelijk overleg vastgesteld d.d. 9 februari 2012 over de bijverdiengrens (Kamerstuk 24 724, nrs. 98 en 99).

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Bošnjaković-van Bommel

¹ Motie van de leden Klaver en De Rouwe,
Kamerstuk 24 724, nr. 97.

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende stukken. Zij hebben hierbij de volgende vragen.

De leden vragen de staatssecretaris in hoeverre er rekening wordt gehouden met andere uitkeringen. De Wajong¹-uitkering bijvoorbeeld kan ertoe leiden dat een student een paar honderd euro boven de bijverdiengrens uitkomt en de betreffende student als gevolg daarvan ruim 1200 euro moet terugbetalen. Is de staatssecretaris van mening dat dit een zeer ongewenst gevolg is van de bijverdiengrens en deze studenten onnodig hoog worden beboet?

Voorts vragen deze leden hoe tegemoet wordt gekomen aan studenten die foutief door DUO² zijn voorgelicht. Bovengenoemd voorbeeld van de Wajong-uitkering leidde tot een vordering over 2009 nadat het advies van zowel de hogeschool, DUO en het UWV³ in zowel 2007 en 2008 luidde dat de uitkering en studiefinanciering samen konden gaan. Uit toetsing een jaar later bleek dat dat niet meer het geval was, zonder dat hierover was gecommuniceerd met de betreffende student, met een forse vordering als gevolg. De leden vragen de staatssecretaris hoe deze situatie heeft kunnen ontstaan en hoe deze studenten worden gecompenseerd.

De leden vragen de staatssecretaris tevens hoe kan worden volgehouden dat de voorlichting voldoende is geweest, nu blijkt dat vele studenten zulke hoge vorderingen te verwerken krijgen zonder van dit risico op de hoogte te zijn gesteld door onder andere DUO.

Daarnaast vragen zij of het waar is dat na invoering van de «glijdende schaal», het terug te betalen bedrag nooit hoger kan zijn dan de overschrijding. Zo ja, wordt het bedrag dat bovenop de overschrijding werd gevorderd over 2009 met terugwerkende kracht aan de student vergoed?

Ten slotte vragen de leden van genoemde fractie of het voor studenten, die de studiebeurs voor de masterfase verliezen en niet willen lenen, mogelijk is om onder de bijverdiengrens te blijven en toch voldoende te verdienen om in studiekosten, levensonderhoud en reismogelijkheden te voorzien. Of worden door de bijverdiengrens studenten gedwongen een lening aan te gaan om de studie inclusief reiskosten te kunnen bekostigen, zo vragen de leden.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het antwoord van de staatssecretaris over de bijverdiengrens voor studenten in het hoger onderwijs. Deze leden hebben echter nog wel een aantal vragen aan de staatssecretaris.

Deze leden merken op dat de bezuinigingen in het hoger onderwijs fors zijn en studenten daarom meer moeten betalen. Deze leden zijn van mening dat, in dit licht, het opleggen van beperkingen ten aanzien van de bijverdienmogelijkheden van studenten onredelijk is. De leden vinden dan ook dat de bijverdiengrens voor masterstudenten moet worden afgeschaft. De staatssecretaris stelt dat het afschaffen van de bijverdiengrens in de masterfase geen onderdeel is van zijn wetsvoorstel inzake het sociale leenstelsel voor de masterfase⁴. Dit omdat er, volgens de staatssecretaris, in de masterfase nog steeds sprake is van een giftelement, namelijk de ov-vergoeding en de aanvullende beurs. De leden van de genoemde fractie constateren dat de regering van plan is om de basisbeurs geen onderdeel meer uit te laten maken van de masterfase en studenten een grotere bijdrage moeten leveren aan de bekostiging van hun opleiding. Het lijkt deze leden dan ook niet meer dan rechtvaardig dat gelijktijdig de bijverdiengrens wordt opgeheven. Verder kan de bijverdiengrens het sparen voor een tweede master belemmeren. Bovendien ontmoedigt de bijverdiengrens ondernemerschapsinitiatieven van studenten, zo menen de leden.

Vervolgens hebben de leden hun zorgen geuit over de proportionaliteit

¹ WAJONG: Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten.

² DUO: Dienst Uitvoering Onderwijs.

³ UWV: Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen.

⁴ Kamerstuk 33 187.

van de terugbetalingen bij het overschrijden van de bijverdiengrens¹. De leden zijn positief over de invoering van de glijdende schaal die de staatssecretaris ten aanzien van de overschreden bijverdiengrens vanaf 2010 heeft ingevoerd. De leden stellen nog wel enkele vragen over de situatie voor 2010. De staatssecretaris geeft aan dat in de jaren 2007, 2008 en 2009 bij een overtreding van enkele euro's de gehele ov-vergoeding van 85 euro per maand dient te worden terugbetaald. De staatssecretaris ziet dit niet als boete maar als vordering, dit neemt echter niet weg dat bij een minimale overschrijding van de bijverdiengrens een disproportioneel groot bedrag moet worden terugbetaald. Kan de staatssecretaris toezeggen dat ook de mensen die in de jaren 2007, 2008 en 2009 de bijverdiengrens met slechts enkele euro's hebben overschreden, niet méér hoeven terug te betalen dan die overschrijding, zo vragen de leden.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het verslag van het schriftelijk overleg over de uitvoering van de motie Klaver en De Rouwe inzake de bijverdiengrens. De leden hebben bedenkingen bij deze exponentiële groei van het gevorderde bedrag en stellen daar nog enkele vragen over. Ook willen zij in dit verband graag weten welke doelstelling de staatssecretaris heeft met de bijverdiengrens en of deze doelstelling in de ogen van de staatssecretaris bereikt wordt. Het gevorderde bedrag voor de eigen bijdragen is gegroeid van bijna 10 miljoen euro in 2005 naar ongeveer 33,5 miljoen euro in 2008. Graag horen bovengenoemde leden hoe dit geld tussen 2005 en 2011 is besteed. Voorts merken de leden op dat, om de invoering van een glijdende schaal financieel mogelijk te maken, in 2010 en 2011 is afgezien van indexatie: de bijverdiengrens zelf is twee jaar lang «bevroren», schrijft de staatssecretaris. Bovengenoemde leden vragen de staatssecretaris hoe een dergelijke bevroering zich verhoudt tot de aanhoudende groei in het geclaimde bedrag. Heeft of had de staatssecretaris enige aanwijzing dat die groei niet verder zou doorzetten? Als er een steeds hoger bedrag geclaimd wordt, is er immers geen reden om «dekking» te zoeken voor een eenmalige verruiming van de regeling. Waar de staatssecretaris suggereert, dat het om een door nieuw beleid bevoordeelde groep gaat, kan overigens gesteld worden dat het hier juist om een groep gaat die door eerder beleid extra benadeeld is. In eerdere instantie moesten studenten immers meer terugbetalen dan het door hen teveel bijverdiende bedrag. De invoering van een glijdende schaal is noodzakelijk vanuit goed beleid en rechtvaardigt geenszins een beperking van de indexatie van de bijverdiengrens, zo menen de leden. Graag vernemen zij een reactie van de staatssecretaris. Tevens merken de leden op dat als in 2008 de «oude bijverdiengrens naar netto inkomen» zou zijn toegepast, het teruggevorderde bedrag naar schatting zo'n twee miljoen euro lager zou hebben gelegen. Is de staatssecretaris bereid om het bedrag dat meer is teruggevorderd, als gevolg van de wijziging van het inkomensbegrip, ten goede te laten komen aan de studenten, bijvoorbeeld door de bijverdiengrens meer te laten stijgen dan de indexatie, zo vragen de leden van voornoemde fractie.

¹ Verslag schriftelijk overleg inzake de bijverdiengrens, Kamerstuk 24 724, nr. 99.